

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

Arnhem, april 2013

**PVV
GELDERLAND**

DE ISLAMISERING VAN GELDERLAND

Onderzoek PVV Gelderland voor het ontwikkelen van beleid om de islamisering van Gelderland tegen te gaan

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
2	De bevindingen.....	4
2.1	<i>Moskeeën en islamitische stichtingen/verenigingen</i>	4
2.2	<i>Organisatie Islamitisch Stichting Nederland</i>	5
2.3	<i>Subsidies</i>	5
3	Samenvattende bevindingen	7
4	De vervolgstappen.....	8
Bijlage I	<i>Gemeenten waarbinnen geen islamitische instellingen zijn gesignaleerd</i>	
Bijlage II	<i>Moskeeën onder invloed van organisatie Islamitisch Stichting Nederland</i>	
Bijlage III	<i>Tot dusver bekende en verstrekte subsidies</i>	
Bijlage IV	<i>Investeringssubsidie gemeente Barneveld</i>	
Bijlage V	<i>Notulen raadsvergadering Barneveld</i>	

1 Inleiding

De fractie van de Partij Voor de Vrijheid in Gelderland heeft de omvang van de Islam en de (indirecte) gevolgen daarvan binnen de gemeenten in de provincie Gelderland, voor zover mogelijk, in kaart gebracht. Het was niet eenvoudig om van de Gelderse Islamisering een goed beeld te verkrijgen. Met name omdat niet alle gemeenten aan het onderzoek wensten mee te werken. In oktober 2012 werden namelijk door ons alle gemeenten in Gelderland aangeschreven op grond van artikel 3, Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Men is toen verzocht over het volgende informatie te verstrekken:

- *Alle namen en adressen van de scholen en/of scholingsinstanties/instituten op islamitische grondslag;*
- *Alle namen en adressen van moskeeën en/of islamitische gebedshuizen*
- *Alle namen en adressen van islamitische verenigingen en/of stichtingen;*
- *Alle namen en adressen van overige organisaties op islamitische grondslag*
- *Alle namen en adressen van de zogenaamde 'koffiehuizen'.*
- *Iopende bouwaanvragen en recent afgegeven bouwvergunningen inzake moskeeën en/of gebedshuizen, scholen en/of scholingsinstanties/instituten op islamitische grondslag.*
- *gemeentelijke subsidies verstrekt aan instanties/organisaties met een Islamitische grondslag.*

De uitkomst van dit schrijven was dat 21% van de gemeenten om diverse redenen niet wensten in te gaan op ons verzoek. Dat waren de gemeenten: Brummen, Culemborg, Doetinchem, Ermelo, Harderwijk, Heumen, Nijmegen, Oost Gelre, Tiel, Winterswijk, Zaltbommel en Zevenaar. Bij al deze gemeenten, met uitzondering van de gemeente Ermelo, zijn echter wel Islamitische instellingen gelokaliseerd.

Ook waren er gemeenten die minder Islamitische instellingen hebben opgegeven dan er in werkelijkheid binnen hun gemeentegrenzen zijn. Dat waren de gemeenten Aalten, Apeldoorn, Arnhem, Barneveld, Ede, Lochem, Nunspeet, Winterswijk en Zutphen. Een pikant detail is dat de gemeente Lochem zelfs de aanwezigheid van de madrassa Al Islah (internaat Koranschool) niet heeft gemeld. Vast staat dat het voor een buitenstaander vrijwel onmogelijk is om in contact te treden met deze madrassa. In dit internaat zitten kinderen 24 uur per dag, 7 dagen in de week opgesloten. Zij gaan wel, onder begeleiding, op schooldagen naar de scholengemeenschap in Lochem. De kinderen worden met busjes gebracht en opgehaald en hebben geen enkele ruimte in het persoonlijke privé domein.

Een andere complicerende factor was dat medewerkers van Islamitische instanties vaak gebrekkig Nederlands spraken dat van invloed was op de verdere communicatie. Bovendien bleek ongeveer 30% van de moskeeën telefonisch slecht of niet bereikbaar te zijn.

In het volgende hoofdstuk en de daarbij behorende paragrafen gaan wij verder in op onze bevindingen en op de stappen die gezet moeten gaan worden. Ons onderzoek kan dan ook gezien worden als een 0-meting op basis waarvan het beleid verder ontwikkeld wordt. Dat beleid heeft tot doel de Islamisering van de provincie Gelderland tegen te gaan dan wel in te perken.

2 De bevindingen

2.1 Moskeeën en islamitische stichtingen/verenigingen

Binnen de provincie Gelderland zijn zesenzeventig (46) moskeeën geïnventariseerd. Daarvan zijn de meeste Turks (63%), waarvan 72% wordt aangestuurd door de organisatie Islamitische Stichting Nederland (ISN). In 49% van de Gelderse gemeenten zijn geen moskeeën, Islamitische verenigingen en/of scholen aangetroffen. Vooralsnog gaan wij er vanuit dat die er ook niet zijn en dat ook zo dient te blijven. De gemeenten waarbinnen geen moskeeën of aanverwante verenigingen of stichtingen zijn aangetroffen zijn opgenomen in de bijlage 1.

Bekend is dat bij de moskeeën belangstelling bestaat voor kinderopvang. Van drie moskeeën is bekend dat die over een kinderopvang beschikken. Dat zijn de Anadolu moskee te Doesburg, de Abi Bakr moskee in Nijmegen en de Selahaddin-I Eyyubi Moskee in Oude IJsselstreek. Kinderopvang in een moskee achten wij echter niet bevorderlijk voor de taalontwikkeling van de betreffende kinderen, mede gelet op het feit dat de medewerkers van de moskee vaak gebrekkig Nederlands spreken. Vorenstaande staat dan ook op gespannen voet met het integratiebeleid dat er juist op gericht is om allochtone kinderen op jonge leeftijd in het Nederlands te onderwijzen. Een goede beheersing van de Nederlandse taal bevordert namelijk de integratie.

Verder blijkt dat bij tenminste 22% van de moskeeën een winkel aanwezig is, die niet staan ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel. Wel hebben wij vastgesteld dat de moskeeën, die vrijwel allemaal zijn ondergebracht in een stichting, middels de betreffende stichting zijn ingeschreven bij de Kamer van Koophandel.

2.1.1 Aanvragen voor uitbreiding moskeeën en andere faciliteiten

Vast is komen te staan dat moskeeën willen uitbreiden of op zoek zijn naar een locatie voor nieuwbouw. Daarin wil men dan tevens andere faciliteiten, waaronder bijvoorbeeld een winkel, onderbrengen. Bekend is dat voor de nieuwbouw van de moskee in Doetinchem 2,4 miljoen euro benodigd is (zie ook hierna). Uit ander onderzoek is gebleken dat in Rotterdam zelfs illegale kapsalons in moskeeën actief zijn en dit alles onder het mom van vrijwilligerswerk. De opbrengst van deze kappers komt echter ten goede van de moskee. Een vorm van oneerlijke concurrentie, met in het bijzonder voor het midden en -klein bedrijf, gelet op het feit dat de meeste 'vrijwilligers' tevens een uitkering genieten.

Van 4 gemeenten in Gelderland is bekend dat nieuwbouw en/of uitbreiding van de moskee in de planning zit. Dat zijn:

1. Arnhem: de Ayasofya moskee. Er zijn plannen om een nieuwe moskee te bouwen in de omgeving van Klarendal en Sint Marten. De Al Fath moskee is op zoek naar een geschikte ruimte;
2. Doetinchem: de Merkez moskee. Er wordt een nieuwe vestiging gerealiseerd op de J.F. Kennedylaan te Doetinchem. De moskee zal voorzien in diverse uiteenlopende functies waaronder een bibliotheek, een conferentiezaal en een winkel. De twee

bovenste verdiepingen zijn bestemd voor de gebedsruimte. Dit gebouw gaat 2,4 miljoen euro kosten;

3. Ede: de Turkse Grote Moskee wil graag een nieuwe moskee met alle faciliteiten;
4. Nijkerk: Er is een uitbreiding aangevraagd (2010) voor de moskee aan de Jan Steenhof. Men wil minstens vier meter uitbouwen, over twee woonlagen. Dat is volgens het bestuur van de Yunus Emre moskee geen wens, maar een noodzaak, daar het aantal bezoekers sinds het bestaan van deze moskee is verdubbeld. Voor de uitbreiding van de Masjid Ennour moskee aan de Tolhuisstraat 22, is toestemming gegeven in 2012.

2.2 *Organisatie Islamitisch Stichting Nederland*

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat diverse moskeeën nauw samenwerken met de overkoepelende organisatie Islamitische Stichting Nederland (ISN). Deze organisatie staat onder leiding van het Presidium voor Godsdienstzaken in Turkije en beheert 141 moskeeën in Nederland. Ook in het buitenland, zoals in Duitsland, België, Engeland, Oostenrijk, Zweden, Frankrijk, Zwitserland en uiteraard Turkije zijn dergelijke organisaties actief, die allen ook onder leiding staan van het Presidium van Godsdienstzaken.

De ISN¹ is goed georganiseerd en maakt ook dankbaar gebruik van de subsidievoorzieningen in Nederland, waarop in paragraaf 2.3 nader wordt ingegaan. De ISN is betrokken bij 46% van de moskeeën in Gelderland (zie bijlage 2). Zoals wij hiervoor hebben opgemerkt is het opvallend te noemen dat medewerkers van met name deze moskeeën vaak slecht de Nederlandse taal beheersen (29%). Het lijkt er op dat het stichten van een moskee een hogere prioriteit heeft dan het spreken van de Nederlandse taal. Dat komt overeen met het doel van de ISN, namelijk het in stand houden en verspreiden van de Islam, waarbij Turkije direct invloed uitoefent middels de ISN. Hierdoor worden moslims, die wonen in het soevereine Nederland, van een efficiënte integratie afgehouden.

2.3 *Subsidies*

Islamitische Stichtingen en verenigingen hadden in Nederland al snel hun weg gevonden naar “Nederland - subsidieland”. Reeds in 1977 schreef de Stichting Islamitisch Cultureel Centrum Gelderland (ICCG) een brief aan alle Gelderse gemeentebesturen waarin zij vroeg om een financiële bijdrage voor een in een Oosterse stijl te bouwen moskee, die plaats moest bieden aan tenminste duizend moslims. Op het terrein van deze moskee zou verder een Islamitisch cultureel centrum, een bibliotheek en speel-ruimten voor kinderen worden gevestigd. Dit alles, aldus het ICCG-bestuur, om de belangen van de circa tienduizend Gelderse moslims te dienen. Kort voordat de brief werd verzonden verklaarde de Nijmeegse gemeenteraad zich akkoord met het verlenen van een gemeentegarantie van drie ton voor de aankoop van een voormalige limonadefabriek door de Werkgroep Moskee Nijmegen. Daardoor kregen de tweeduizend Nijmeegse moslims geschikte gebedsruimtes.

Op dit moment is niet bekend hoeveel aan subsidies men heeft opgehaald met deze actie. Maar dat er aan islamitische instellingen subsidies verstrekt zijn staat vast. Vaak onder het mom van ‘cultuur’ en ‘sociale activiteiten’. De verstrekking geschiedt onder andere aan

---

¹ Zie ook de website www.islamitischestichtingnederland.nl

Turkse instellingen die gelieerd zijn aan de Islamitische Stichting Nederland (zie bijlage 3). Zo is door de gemeente Barneveld in september 2006, €103.500,- aan subsidie verstrekt voor de nieuwbouw van een islamitisch sociaal cultureel centrum aan de Parmentierstraat. Deze subsidie is verstrekt aan de Turkse vereniging Barneveld respectievelijk de Islamitische Stichting Nederland. Ook hier werd de subsidie verstrekt onder het mom van sociaal en cultuur, terwijl een ieder kan zien dat aan de Parmentierstraat een moskee is gebouwd (bijlagen 4 en 5).

3 Samenvattende bevindingen

Gelet op het vorenstaande stellen wij vast dat moskeeën in de 'voorhoede' worden gebouwd met de symboliek van dominantie. Door het onderzoek wordt het beeld verstrekt dat er in eerste aanleg wordt gestart met een Stichting voor bijvoorbeeld cultuur, waarbij ook het sociale aspect wordt betrokken, waaronder huiswerkbegeleiding, sociale ontmoetingsplaats voor vrouwen en het volgen van Nederlandse taallessen. Het noemen van het culturele en sociale aspect vergroot kennelijk tevens de kans op het verkrijgen van subsidie voor uiteindelijk de bouw van een moskee.

Ook komt het voor dat deze stichtingen een waarderingssubsidie ontvangen, dat door de betreffende gemeente wordt toegewezen en verstrekt. Onder andere is dit vastgesteld bij de gemeenten Aalten, Barneveld, Druten en Zutphen. Vanuit deze stichting gaat men aan het werk om een moskee te bouwen. Moskeeën genereren inkomsten door nevenactiviteiten zoals winkels, kappers en kinderopvang. De opbrengsten vallen in de stichting. Ook collecteert men, naar eigen zeggen, bij andere moskeeën waaronder in het buitenland. Deze inkomsten zijn echter totaal niet transparant. Als dan de moskee is gebouwd, gaat men op zoek naar nieuwe financiële middelen voor het bouwen van een nieuwe vestiging. De vestiging/moskee zien wij dan ook als een staatje in de staat. Wij stellen vast dat de moskeeën zich als een olievlek over Gelderland verspreiden. Er wordt dan ook al meer dan 30 jaar subsidie verstrekt aan dergelijke stichtingen in plaats van dat de integratie van de moslims in Nederland wordt bevorderd. Hierdoor is sprake van segregatie in plaats van integratie.

4 De vervolgstappen

Op grond van de uitkomsten van het onderzoek zetten wij de volgende stappen:

- De gemeenten met binnen hun grenzen een stichting waarvan vast staat dat die banden heeft met het ISN, worden door ons in het kader van de Wob aangeschreven. Kern van het verzoek zal zijn dat wij willen vernemen óf en zo ja, hoeveel subsidie aan de betreffende stichting is verstrekt;
- De gemeenten worden aangeschreven met de vraag of de Stichting Islamitisch Cultureel Centrum Gelderland (ICCG) actief is binnen hun grenzen en of en ja hoeveel subsidie er is verstrekt;
- De gemeenten, waar winkels in een moskee zijn gevestigd en die niet bekend zijn bij de Kamer van Koophandel, worden aangeschreven met het verzoek daartegen handhavend op te treden.
- De PVV zal zich tot het uiterste inspannen om de bouw van nieuwe moskeeën te voorkomen en bestaande moskeeën, die zich niet aan de regels houden, te sluiten.

Bijlage I

Gemeenten waarbinnen geen Islamitische instellingen zijn gesignaleerd

1. Berkelland
2. Beuningen
3. Bronkhorst
4. Buren
5. Duiven
6. Elburg
7. Ermelo
8. Geldermalsen
9. Groesbeek
10. Hattem
11. Heerde
12. Lingewaal
13. Lingewaard
14. Maasdriel
15. Millingen

16. Neder Betuwe
17. Oldenbroek
18. Putten
19. Renkum
20. Rijnwaarden
21. Roozendaal
22. Scherpenzeel
23. Ubbergen
24. Voorst
25. West Maas en
Waal
26. Westervoort
27. Wijchen

Bijlage II

Moskeeën onder invloed van de organisatie Islamitisch Stichting Nederland

1. ISN Fatih moskee
Bodendijk 12
7121 GK Aalten
2. Eyüp Sultanmoskee Turks
Sophialaan 36
7311 PD Apeldoorn
3. ISN Türkiyem Camii
Maaslaan 7
6826 AC Arnhem
4. Uli Camii Moskee
Parmentierstraat 3
3772 MS, Barneveld
5. Imam-i-Azam moskee
Rietveldseweg 4/6
4105 LG, Culemborg
6. Selimiye moskee
Enkweg 30a
6951 BV, Dieren
7. Anadolu moskee
Oranjesingel 20
6981 GZ, Doesburg
8. Merkez moskee
ds. Van Dijkweg 11
7001 CS, Doetinchem
9. Stichting Groene Moskee
Langstuk 6
6651 HZ, Druten
10. Turkse Grote Moskee
Frankeneng 2
6717 AG, Ede
11. Aya Sofya moskee
Coldenhovenseweg 11
6961 EA Eerbeek

12. HZ Ömer Camii
Oenerweg 18
8161 PM, Epe
13. Mehmet Akif Ersoy moskee
Anne Frankweg 5
3842 GV Harderwijk
14. Selimiye moskee
Mauritsweg 20a
7242 AR, Lochem
15. Yunus Emre moskee
Jan Steenhof 29
3962 MC, Nijkerk
16. HDV Eyup Sultan
Vondelstraat 11
6512 BB, Nijmegen
17. Mimar Sinan Moskee
Vulcaanstraat 1-A
7061 AW, Terborg
18. Ahmet Yesevi moskee
Koornmarkt 20
4001 KW Tiel
19. Suleymaniye moskee
F.B. Deurvorststraat 51
7071 BG, Ulfst
20. Sultan Ahmet Camii moskee
Woestijnweg 96
8172 CT, Vaassen
21. HDV Ihlâs
Pollux 2
3902 TN, Veenendaal
22. Mescidi Aksa moskee
Morsestraat 32
7101 JA Winterswijk
23. Barbaros moskee
David Evekinkstraat 6
7201 BT, Zutphen

Bijlage III

Tot dusver bekende en verstrekte subsidies

Aalten

1. ISN Fatih moskee
Bodendijk 12
7121 GK Aalten
➤ **Ontvangt jaarlijks €840,-.**

Barneveld

2. Uli Camii Moskee (ISN)
Parmentierstraat 3
3772 MS, Barneveld
➤ **Heeft waarderingssubsidies ontvangen, maar dit stopt in 2013. In 2006 €103.500,- ontvangen onder het mom van sociaal en cultuur.**
3. Marokkaanse vereniging
anemoonstraat 25
➤ **Heeft waarderingssubsidies ontvangen. Ook een deel van de huur werd betaald, maar dit stopt in 2013.**

Ede

4. Almostakbal Marokkaanse vereniging Ede
➤ **Heeft in 2012 €7.085,- subsidie ontvangen.**

Overbetuwe

5. Stichting Turks Cultureel Centrum Anadolu
➤ **Krijgt jaarlijks €2.418,- subsidie.**

Zevenaar

6. Mevlana Camii Moskee (ISN)
Molenstraat 42
6901 CD, Zevenaar
➤ **Heeft in 2006, 2009, 2010, 2011 en 2012 €1000,- subsidie gehad.**
7. Stichting jeugdactiviteiten Zevenaar,
Caleidoz, Steenhuizen 6
6901 JL, Zevenaar
➤ **Heeft van 2010 t/m 2012 €1000,- subsidie per jaar gehad.**

Zutphen

8. Barbaros moskee (ISN)
David Evekinkstraat 6
7201 BT, Zutphen
➤ **Heeft in 2011 €700,- subsidie ontvangen.**

Bijlage IV

Investeringssubsidie gemeente Barneveld

Citaten uit de Commissievergadering van 29 augustus 2006

Agendapunt: XI-22 Barneveld, 29 augustus 2006

Voorstel nr: 06-79 Portefeuillehouder: L.A. Verweij

Afdeling: Onderwijs, Jeugd en Sport Commissie: Samenleving

Onderwerp: Investeringssubsidie sociaal cultureel centrum voor de Turkse vereniging Barneveld aan de Parmentierstraat te Barneveld.

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

Een investeringssubsidie van 103.500,-- beschikbaar te stellen als bijdrage in de bouw van een sociaal cultureel centrum voor de Turkse vereniging Barneveld aan de Parmentierstraat te Barneveld.

1. Inleiding.

De Turkse vereniging Barneveld is in juni 2006 gestart met de bouw van een moskee annex sociaal culturele ruimte aan de Parmentierstraat te Barneveld. In het gebouw worden een multifunctionele ruimte, gebedsruimte, vergaderruimten, kantoorruimten en bergruimten ondergebracht.

Het bestuur vraagt in een brief van 20 maart 2006 om het voor de vereniging gereserveerde investeringssubsidie voor de nieuwbouw van een sociaal culturele ruimte aan de Parmentierstraat te Barneveld, beschikbaar te stellen. De gemeentelijke bijdrage voor een sociaal cultureel centrum voor de Turkse vereniging in een nieuw gebouw was in 4 opeenvolgende jaren opgenomen als beleidstoevoeging in de meerjarenbegrotingen en is inmiddels per 2004 als investeringssubsidie beschikbaar gekomen. Het subsidie wordt sindsdien voor de Turkse vereniging Barneveld gereserveerd. Op basis van de door de architect van de Turkse vereniging overgelegde prijsopgaven worden de bouwkosten van de sociaal culturele ruimten begroot op 363.380,-- (excl. BTW). De gemeentelijke bijdrage in de bouw van de sociaal culturele ruimten is bepaald op 103.500,--. Deze bijdrage is in het verleden afgeleid van de kosten van de bouw van een noodlokaal voor het onderwijs.

2. Effect.

a) Meetbaar effect Toename van de sociaal culturele activiteiten van mannen, vrouwen en jongeren van de Turkse gemeenschap van Barneveld. De sociaal culturele activiteiten worden vastgelegd in een programma dat jaarlijks door het bestuur wordt vastgesteld.

b) Maatschappelijk effect

- Versterking van de mogelijkheden voor sociaal cultureel werk.
- Door de ingebruikname van het nieuwe permanente gebouw door de Turkse gemeenschap wordt een emancipatoir doel bereikt.

3. Argumenten.

De deelname van de gemeente berust op het gemeentelijke subsidiebeleid sociaal cultureel werk. In het gebouw aan de Parmentierstraat is een aantal sociaal culturele ruimten ondergebracht.

4. Kanttekeningen.

De competentie voor het toekennen van een investeringssubsidie aan de Turkse vereniging Barneveld wordt in de Algemene subsidieverordening gemeente Barneveld toegekend aan de gemeenteraad. De verantwoordelijkheid voor de bouw van de moskee door de Turkse vereniging Barneveld is een particuliere aangelegenheid. De financiële verantwoordelijkheid hiervoor berust geheel bij de Turkse vereniging Barneveld.

Met het subsidiëren van de sociaal culturele ruimten in het gebouw aan de Parmentierstraat worden gemeenschapsgelden ingezet. In een nog op te stellen onderhandse overeenkomst met de Turkse vereniging Barneveld respectievelijk de Islamitische Stichting Nederland zullen wij vastleggen, dat bij vervreemding of teniet gaan van het gebouw het bedrag van 103.500,-- direct wordt gerestitueerd aan de gemeente Barneveld. Deze restitutieplicht geldt niet wanneer een gebouw wordt gesticht ter vervanging van het nu in aanbouw zijnde gebouw aan de Parmentierstraat, waarin vergelijkbare sociaal culturele ruimten zijn opgenomen.

5. Uitvoering.

Planning:

Beschikbaar stellen van het subsidie in 2006.

Communicatie:

Via bureau communicatie.

Evaluatie/controle:

Na de oplevering van het gebouw levert de Turkse vereniging Barneveld een definitief overzicht in van de bouwkosten van het sociaal cultureel centrum.

6. Kosten, baten en dekking.

Financiële consequenties:

Bedrag van de investering, excl. BTW (nr. investeringsplan 23462.0003)	103.500,--
Af te schrijven in 40 jaar:	2.588,--
Kapitaallasten, bij een rente van 5%:	5.175,--
Totaal van de lasten:	7.763,--
Lasten te dekken uit: reserve voor kapitaallasten	7.763,--

Burgemeester en wethouders van Barneveld,
de secretaris, de burgemeester,
D. Bakhuizen J.A.M.L. Houben

Ter inzage:

- Collegebesluit, met achterliggende stukken, van 25 juli 2006.

Bijlage V

Notulen raadsvergadering Barneveld

Notulen van de openbare vergadering van de raad van de gemeente Barneveld, gehouden op 26/27 september 2006.

22. Investeringssubsidie sociaal cultureel centrum voor de Turkse vereniging Barneveld aan de Parmentierstraat te Barneveld (voorstel nr. 06-79)

Fracties in eerste termijn

De heer BLANKENSTIJN

“Voorzitter,

Over dit onderwerp kan ik kort zijn. Al lang geleden is besloten voor dit doel geld beschikbaar te stellen. Het was reeds gereserveerd. De ChristenUnie is blij dat het voorgestelde bedrag uitsluitend bestemd is voor het Sociaal Cultureel Centrum en dus niet voor de moskee als zodanig. Er wordt in het raadsvoorstel gesproken over een emancipatoir doel dat hiermee bereikt wordt. Wij vragen ons wel af of het doel ook echt behaald wordt. Wij hopen daarnaast ook dat in de toekomst steeds meer sprake zal zijn van een goede integratie van deze bevolkingsgroep. Wij zullen instemmen met dit raadsvoorstel.”

Mevrouw DEN DUNNEN

“Voorzitter,

De fractie van PRO'98 is blij voor de Turkse gemeenschap dat het nu zover is dat men kan gaan bouwen aan het Sociaal Cultureel Centrum dat bij de moskee gepland is. De verwachting is dat het aantal sociaal culturele activiteiten van deze gemeenschap zal toenemen. Wij hopen dat binnen deze activiteiten en binnen dit centrum de integratie in de samenleving gestimuleerd zal worden.”

De heer VAN DEN BERG

“Voorzitter,

Wij zijn blij dat binnen afzienbare tijd het Turks culturele centrum gerealiseerd kan worden. Mede door een subsidie die al in 2004 beschikbaar was. Veel tijd is sindsdien verloren gegaan. Dat laatste gegeven is tevens een reden van onze vraag wanneer dit gebouw werkelijk gereed is. En hoe is de verdere planning? Gaarne worden wij ook door u op de hoogte gehouden van de vorderingen op het gebied van het sociaal culturele werk van deze Turkse vereniging in Barneveld. De CDA-fractie telt namelijk onder haar leden verschillende vrijwilligers. Zij ondervinden het aan den lijve dat met name aan welzijn gewerkt, gepland en geëvalueerd moet worden.

Verder willen wij opmerken dat wij ingenomen zijn met de positieve contacten die wij met deze Barneveldse vereniging onderhouden. De bekende Turkse schrijver Pamuk, die bekend is vanwege zijn uitgesproken standpunten, schrijft in één van zijn boeken hoe hij na een verblijf in Turkije op de terugreis met de trein de Germaanse laagvlakte binnenrijdt en dat hij dan blij is de protestantse, nogmaals de protestantse netheid, weer te mogen

ervaren. Wij hopen dan ook dat onze Turkse medeburgers wellicht eens, na ook een tijd van afwezigheid, wanneer zij hun sociaal culturele centrum in Barneveld weer zien, zullen denken: 'Deze moskee is van ons. Hier voelen wij ons thuis. Hier zijn wij thuis. Hier in Barneveld kunnen wij mede daardoor volwaardig deelnemen aan de samenleving'. Daarom zijn wij als CDA voorstander van de beschikbaarstelling van de subsidiegelden.

Zo willen wij één van onze kernwoorden van het CDA programma, 'gespreide verantwoordelijkheid', niet te verwarren met het ook veel gehoorde 'eigen verantwoordelijkheid', in praktijk brengen."

De heer KNAPEN merkt het volgende op.

"Voorzitter,

Ons wordt vandaag gevraagd een beslissing te nemen over het verlenen van een investeringssubsidie van ruim 100.000 euro als bijdrage aan de bouw van een Sociaal Cultureel Centrum voor de Turkse vereniging in Barneveld. Het geld wordt gebruikt voor de versterking van het sociaal culturele werk en hiermee wordt volgens het college een emancipatoir doel bereikt. Dat zal op zich waar zijn, maar emancipatie is iets wezenlijks anders dan integratie. En dat doel willen wij immers ook bereiken. Wij als SGP-fractie zien liever het laatste gerealiseerd en dit ook in het licht van de huidige ontwikkelingen in onze maatschappij. In de commissie hebben wij vragen gesteld over de scheiding tussen datgene van het gebouw dat door de gemeente wordt gesubsidieerd en datgene dat voor eigen rekening van de vereniging is. Dus datgene dat voor de sociaal culturele ruimtes is en datgene dat voor de gebedsruimte is. Uit de gegeven antwoorden is ons niet duidelijk gebleken dat er een scheiding is tussen de bekostiging van de culturele ruimte en de gebedsruimte. Bij ons blijft er een mist hangen rond deze zaak. Wij vragen dan ook de wethouder hoe hij hiermee denkt om te gaan. Als SGP-fractie willen wij immers niet hebben dat de gemeente de gebedsruimte financiert. In dit huis wordt regelmatig de scheiding tussen kerk en staat benadrukt. Hierop willen wij wijzen als het gaat om dit agendapunt. Als er verder geen duidelijkheid wordt gegeven door het college zullen wij dan ook tegen dit voorstel stemmen."

De heer VAN ESSEN merkt het volgende op.

"Voorzitter,

Voor Lijst 8 geldt de scheiding tussen religie en staat. In het geval van kerken worden er ook geen bijgebouwen van kerkelijke gemeenten gesubsidieerd. Deze aanvraag geldt een bijgebouw bij een moskee als religieus gebouw. Lijst 8 vindt dat er in dezen geen verschil moet zijn tussen kerken en moskeeën. Lijst 8 heeft in de commissie gevraagd dit verschil duidelijk te maken. Zij heeft hierop geen antwoord gekregen. Hopelijk krijgen wij nu wel antwoord. Het zit zo dicht tegen elkaar aan dat wij voorlopig tegen dit voorstel zijn om geen verschil in benadering te veroorzaken."

Reactie van het college op de eerste termijn

Wethouder VERWEIJ

Het gaat in dezen om een investeringssubsidie voor een gebouw en niet om een subsidie die gericht is op de culturele activiteiten zelf. Dat is een essentieel verschil.

De heer KNAPEN vraagt of de wethouder dat essentiële verschil kan uitleggen.

In de gemeente subsidiëren wij talloze activiteiten, zegt wethouder VERWEIJ. Op basis van deze activiteiten verstrekken wij subsidie. Soms zijn dat activiteiten waar geen gebouw voor nodig is.

Hier gaat het om een investeringssubsidie om de sociaal culturele activiteiten mogelijk te maken. Dat is het onderscheid. Het bedrag hiermee gemoed werd al eerder door de raad gereserveerd. De Turkse vereniging is inmiddels al begonnen met de bouw omdat zij er vanuit kon gaan dat, op een zeker moment, deze subsidie verstrekt zou worden. Het zou dan ook naar de Turkse vereniging toe, in zekere zin, van onbehoorlijk bestuur getuigen wanneer daar nu op wordt teruggekomen.

*

Spreker zegt toe aan de Turkse vereniging te zullen vragen of de raad inzicht kan krijgen in het jaarprogramma van haar vereniging. Eigenlijk heeft de raad hier niet eens zoveel recht op, omdat de gemeente, primair, het gebouw subsidieert en niet de activiteiten. Dit onderscheid wil spreker graag helder hebben. Tevens wijst spreker erop dat, daar waar door sommige wordt aangegeven dat zij het geld, 100.000 euro, niet geïnvesteerd willen zien in de gebedsruimte, de culturele ruimte alleen al veel meer kost dan de door de gemeente verstrekte subsidie.

De heer KNAPEN zegt dat voor de SGP nog steeds onduidelijk is welk deel nou precies door de investeringssubsidie kan worden bekostigd en welk deel de Turkse vereniging zelf betaalt. En welk deel bestemd is voor de gebedsruimte.

De bouwkosten van de sociaal culturele ruimten alleen al zijn begroot op 363.000 euro, zegt wethouder VERWEIJ. De gemeente Barneveld betaalt hieraan een derde deel. Het culturele deel is bouwkundig gescheiden van de gebedsruimte.

Spreker is het van harte eens met de wens dat in de toekomst steeds meer sprake zal zijn van een goede integratie van deze bevolkingsgroep. In de commissie heeft spreker tevens gezegd dat in deze situatie er mede vanuit moet worden gegaan dat men het één moet hebben om het ander verder te kunnen bevorderen. Hij denkt namelijk dat een zekere emancipatie sterker maakt zodat men zich beter kan integreren in de Nederlandse samenleving.

Fracties in tweede termijn

In verband met de vorderingen op sociaal cultureel gebied, bijvoorbeeld in het geval van een tafeltennisclub, en men om een subsidie vraagt, kan het zijn dat men een plan van aanpak of een beleidsplan moet overleggen, zegt de heer VAN DEN BERG. Op die manier wordt enig inzicht in de organisatie verkregen.

De heer KNAPEN vraagt of er nog meer religieuze instellingen zijn waarvoor de gemeente dergelijke subsidies toekent. De fractie van de SGP blijft het vaag vinden, maar zij zal niet om nog meer verduidelijking vragen. De SGP is tegen het voorstel.

De heer VAN DEN BORN vraagt aan de heer Knapen hoe helder de wethouder nog moet zijn. Het gebouw heeft een duidelijke scheiding.

De heer KNAPEN blijft bij zijn eerdere stellingname. Voor de SGP blijft het onduidelijk. Maar, zoals spreker reeds zei, de SGP hoeft niet meer duidelijkheid te hebben. Het is geprobeerd, maar niet gelukt.

De heer VAN DEN BORN vindt dat spijtig, want naar zijn mening is de wethouder voor een groot gedeelte van de raadsleden wel heel erg duidelijk.

Voor Lijst 8 is de wethouder ook niet duidelijk geweest, zegt de heer VAN ESSEN. Spreker heeft gevraagd naar het verschil van een bijgebouw bij een kerk en bij een moskee. In Kootwijkerbroek bijvoorbeeld staat een kerk en een verenigingsgebouw, waar de jeugd biljart, tafeltennist, etc. Maar de gemeente heeft dat niet gesubsidieerd. De wethouder gaf aan dat de gemeente een derde deel van het totaal bedrag subsidieert. Dat betreft 100.000 euro. Of dat nu een derde is of dat het om meer gaat, daar gaat het helemaal niet om. Het gaat erom dat er een subsidie wordt verstrekt voor een bijgebouw bij een moskee.

Reactie van het college op de tweede termijn

Wethouder VERWEIJ herhaalt dat hij bereid is in contact te treden met de Turkse vereniging om inzicht te krijgen in hun jaarprogramma. Spreker heeft het voorzichtige vermoeden uitgesproken dat zij waarschijnlijk daartoe bereid zijn, maar zij kunnen er niet toe verplicht worden. Niet hun activiteiten worden gesubsidieerd, maar het gebouw, het Sociaal Cultureel Centrum.

Spreker noemt een voorbeeld. Als de gemeente de bouw van de kleedkamers van een voetbalvereniging subsidieert, dan gaat de gemeente op basis daarvan geen verantwoording vragen over het programma van de voetbalvereniging. Maar als de gemeente de jeugdactiviteiten subsidieert, dan vraagt zij wel wat er met het geld wordt gedaan.

Nogmaals, spreker wil best vragen of hij inzage kan krijgen, jaarlijks, in het programma om elkaar meer op de hoogte te houden en om het wederzijdse begrip verder te bevorderen. Spreker doet zijn best zo duidelijk mogelijk te zijn. Hij wil nog één poging wagen. Als iemand in deze raadzaal mij zou vragen of alle religieuze instellingen, die beschikken over gebouwen, gelijkwaardige investeringsbijdragen krijgen als deze Turkse vereniging, durft hij uit de losse pols te antwoorden dat dat niet bij alle gelijk zal zijn.

Daar schaamt spreker zich niet voor, omdat hij denkt en gelooft, eigenlijk wel zeker weet dat, daar waar het gaat om andere bevolkingsgroepen, vergeleken met onder andere protestants christelijke bevolkingsgroepen, de belemmering of drempel om naar algemene voorzieningen te gaan, zoals dorpshuizen, kulturhusen of welke door de overheid gesubsidieerde instellingen dan ook, voor de Turkse medelanders veel hoger is. Wel hoopt spreker dat het ooit zover komt dat het onderscheid gaat wegvallen. Maar, zeker nu in de fase van emancipatie, om tot verdere integratie te komen, denkt hij dat het voor het Sociaal Cultureel Centrum er alles voor te zeggen is dit te ondersteunen.

Wij streven naar integratie. Maar via emancipatie, bereik je geen integratie, maar juist een schisma zegt de heer KNAPEN.

Wethouder VERWEIJ bestrijdt dit. Spreker durft de stelling aan dat de verdere emancipatie van de vrouw, die hij niet verder zal verdedigen, geleid heeft tot een verdere participatie van de vrouw in allerlei maatschappelijke activiteiten.

De heer SCHOTANUS begrijpt het vergelijk dat wethouder Verweij oproept niet. Spreker vraagt of de wethouder, gelet op het agendapunt dat voorligt, zegt dat er binnen de Turkse gemeenschap te weinig wordt gedaan aan de emancipatie en de integratie van de vrouw.

Wethouder VERWEIJ heeft, bij nader inzien, spijt van zijn voorbeeld, omdat dit voorbeeld naar bepaalde groepen in de raad gevoeligheid kan opleveren. Daar biedt hij zijn excuses voor aan.

Spreker doelt niet in het bijzonder op de vrouwen van de Turkse gemeenschap, maar op de emancipatoire beweging die zich de afgelopen decennia in de Nederlandse samenleving heeft voorgedaan.

Dan begrijpen wij elkaar goed, zegt de heer SCHOTANUS. Voor spreker hoefde wethouder Verweij niet zijn excuses aan te bieden, want spreker had niet de indruk dat de wethouder wat anders bedoelde dan spreker veronderstelde. Wel trok de wethouder een vergelijk met enerzijds de dorpshuizen, verenigingsgebouwen etc. en anderzijds de kerkelijke bijgebouwen, waarvoor geen geld gevraagd werd omdat wellicht de drempel hoger was.

De SGP blijft toch nog zitten met het hele integratie gebeuren van dit feit. Waarom kan men geen gebruik maken van de algemene gemeentelijke voorzieningen die er zijn. Voor de SGP blijft toch de vraag overeind, waarom wij als gemeente, als overheid, deze zo sterk aan een religieuze groepering gelieerde groep, gaan steunen.

Mevrouw ROSBERGEN raadt de heer Schotanus aan, landen als Australië, Nieuw Zeeland en Canada te bezoeken, en te zien hoeveel Nederlandse clubs daar zijn om in beslotenheid hun eigen feest te vieren, juist opdat zij met elkaar hun Nederlandschap kunnen blijven beleven. En hoe Nederlanders daarbij tevens uitstekend integreren, mede doordat zij dat warme nestgevoel kunnen blijven houden in hun eigen club. Daar is absoluut integratie, want de kinderen van deze mensen spreken niet eens Nederlands meer. In het onderhavige geval is dat precies hetzelfde.

De heer SCHOTANUS vraagt zich af of de voorbeelden die mevrouw Rosbergen geeft, gesubsidieerd worden door de betreffende overheid.

Het standpunt van de heer Schotanus ging over integratie, zegt mevrouw ROSBERGEN. De heer Schotanus zei: “op het moment dat wij ervoor zorgen dat mensen in hun eigen, aparte centrum blijven, kan er geen sprake zijn van integratie”. Als tegenvoorbeeld gaf spreker aan dat Nederlanders, die zo’n 30 – 40 jaar geleden vertrokken zijn naar voornoemde landen, uitstekend geïntegreerd zijn, maar toch ook behoefte hebben aan hun eigen club, hun eigen gemeenschapsgevoel.

De heer SCHOTANUS zegt dat hem nu standpunten in de mond worden gelegd die hij niet heeft gezegd en nog minder heeft bedoeld. Het gaat spreker om het betoog en het debat dat

thans ontstaat. Daarvan heeft spreker geprobeerd te zeggen “hoe kunnen wij subsidiëren, terwijl wij de integratie hoog in ons vaandel hebben”.

De VOORZITTER sluit de beraadslagingen.

Het voorstel wordt met 21 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen.

Voor hebben gestemd de fracties van het CDA, PRO'98, ChristenUnie, VVD en Burger Initiatief.

Tegen hebben gestemd de fracties van SGP en Lijst 8.